

VOORSTEL AB

DATUM DB VERGADERING : 10 maart 2020
DATUM AB VERGADERING : 28 april 2020
PORTEFEUILLEHOUDER : H.J. Pereboom
REGISTRATIENUMMER : Z/20/031817-133007
OPSTELLER : Dity Langendijk, telefoonnummer +31882331640

CATEGORIE: Hamerstuk

ONDERWERP

Overdracht peilbeheer Drentsche Hoofdvaart en Meppelerdiep

VOORSTEL

Het peilbeheer op de Drentsche Hoofdvaart en het Meppelerdiep overnemen van de provincie Drenthe als uitvoeisels van het eerder gesloten waterakkoord.

SAMENVATTING

In 2018 heeft het waterschap het Waterakkoord Drenthe gesloten met Rijkswaterstaat, de betrokken provincies en waterschappen (bijlage 1). De overdracht van de Drentse kanalen (voor zover gelegen in ons beheersgebied) van de provincie aan ons waterschap volgt uit de afspraken in dit waterakkoord.

In 2018 is de feitelijke overdracht van de Hoogeveense Vaart (tussen Meppel en Hoogeveen) (tekening: gele gebied) gerealiseerd. Vanuit pragmatische overwegingen (omvang) is de overdracht van de Drentsche Hoofdvaart en Meppelerdiep (tekening: rode gebied) later ingepland. De overdracht van Drentsche Hoofdvaart en Meppelerdiep is kostenverhogend, maar de totale overdracht van de Drentse kanalen levert ons een besparing van ruim € 200.000 per jaar op.

De provincie Drenthe is op dit moment zowel scheepvaartbeheerder als peilbeheerder van de Drentsche Hoofdvaart en het Drentse deel van het Meppelerdiep. De waterschappen kunnen door het overnemen van het peilbeheer (nog) beter de water aan- en afvoer met de rest van het gebied afstemmen. Bij overdracht worden de streefpeilen en de afmetingen van de kanalen niet aangepast. De fysieke overdracht betreft voor WDOdelta zes gemalen en aflatwerken gelegen in de Drentsche Hoofdvaart tussen Meppel en Assen. De provincie Drenthe blijft scheepvaartbeheerder en blijft in die hoedanigheid de sluisen en kanalen beheren en onderhouden. Met de overdracht van de Drentsche Hoofdvaart en Meppelerdiep is de gehele overdracht afgerond en kan het nieuwe waterakkoord Drenthe 2018 vanaf 2020 volledig in werking treden.

BESTUURLIJKE AANDACHTSPUNTEN

In 2018 heeft het waterschap het waterakkoord Drenthe gesloten met Rijkswaterstaat, de betrokken provincies en waterschappen (bijlage bij AB voorstel 18 september 2018; hieronder nogmaals toegevoegd). Dit water(aanvoer)akkoord regelt de afspraken voor de wateraanvoer en de verrekening van de kosten van het water dat WDOdelta via de Drentse kanalen doorvoert naar andere waterschappen (Wetterskip Fryslân, waterschap Noorderzijlvest, waterschap Vechtstromen en

waterschap Hunze en Aa's). In het voorstel is afgesproken u te zijner tijd de overdracht van het peilbeheer van de Drentsche Hoofdvaart voor te leggen.

De overdracht van het peilbeheer in de Zuidoost Drentse kanalen (tekening: geel gebied) heeft plaatsgevonden gelijktijdig met het sluiten van het waterakkoord. In het waterakkoord hebben het waterschap WDODelta en de provincie de intentie uitgesproken om voor het aanvoerseizoen van 2020 ook het peilbeheer van de Drentsche Hoofdvaart (tekening: rood gebied) over te dragen. Met dit voorstel wordt daaraan invulling gegeven. Na instemming bekrachtigen het waterschap en de provincie de overdracht met een overdrachtsovereenkomst.

De overdracht was en is voorzien op 1 april 2020. Het waterschap zal, zodra het algemeen bestuur hiermee instemt en de wijze van uitbetaling van de gewenningsbijdrage officieel bekrachtigd is, met terugwerkende kracht de overdrachtsovereenkomst met de ingangsdatum van 1 april ondertekenen. Het waterschap beheert de gemalen nu op basis van een dienstverleningsovereenkomst.

OMGEVING EN PARTNERS

De provincie Drenthe draagt op de Drentsche Hoofdvaart zes gemalen over aan WDODelta. Via dit kanaal wordt water doorgevoerd naar meerdere waterschappen. WDODelta benut ongeveer 60% van de doorgevoerde water zelf.

De overdracht van het peilbeheer is gedaan in afstemming met de betrokken waterbeheerders en vaarwegbeheerder binnen het aanvoergebied van het Drents aanvoersysteem. Na bestuurlijke vaststelling zal de omgeving, (direct) betrokkenen en belanghebbenden worden geïnformeerd over de overdracht van het peilbeheer. Ook wordt publiciteit gezocht op het moment van ondertekening van dit akkoord.

Meldingen en vergunningaanvragen ten aanzien van de water aan- en afvoer, onttrekking c.q. lozing dienen in het vervolg bij het waterschap te worden ingediend.

FINANCIËN

In de huidige situatie betalen de waterschappen aan de provincie een bijdrage voor de aanvoerkosten via de Drentsche Hoofdvaart. In de nieuwe situatie vervalt onze bijdrage aan de provincie. Na overdracht maakt WDODelta de kosten voor het beheer en onderhoud. WDODelta rekent een deel van deze kosten door aan de buurwaterschappen, waarvoor water wordt aangevoerd via dit kanaal. De kosten worden verdeeld naar rato van gebruik en investeringskosten op basis van een in het waterakkoord Drenthe 2018 afgesproken verdeling. WDODelta belast ca. 40% van de kosten door aan de buurwaterschappen, ca. 60% blijft voor rekening van WDODelta zelf.

Netto jaarlijkse kosten WDODelta (excl. investeringen)	
Huidige bijdrage WDODelta aan de provincie	€ 695.000
Exploitatiekosten	€ 539.000
Personeelskosten	€ 150.000
Inkomsten van derden *	-€ 359.000
Bijdrage bakbeheer aan de provincie **	€ 121.500
Netto kosten na overdracht (nieuwe waterakkoord)	€ 451.500
Verschil in kosten, structureel (impact op begroting)	€ -243.500

Getoonde cijfers zijn gebaseerd op de lasten in 2015. De feitelijke jaarlijkse lasten fluctueren, afhankelijk van de droogte in dat jaar.

**) water wordt aangevoerd naar waterschap Vechtstromen, Noorderzijlvest, Fryslân en Hunze en Aa's; de kosten die hiermee gemaakt worden naar rato van het opgevoerde water doorbelast.*

****) bakbeheer betreft het in stand houden van het profiel van de kanalen (baggeren, onderhouden van de beschoeiing en maaien van het kanaalpand). Hiervoor ontvangt de provincie Drenthe een bijdrage van het Rijk voor de Drentsche Hoofdvaart.*

Hierboven zijn de netto kosten voor alle Drentse kanalen tezamen weergegeven. De overdracht van de Drentsche Hoofdvaart en het Meppelerdiep leidt per saldo tot een jaarlijkse kostenstijging voor WDODelta van ca € 94.000. De overdracht van de Hoogeveensche vaart, welke reeds in 2018 heeft plaatsgevonden, leidde tot een jaarlijks voordeel van ca. € 337.500. Per saldo is de overdracht van alle Drentse kanalen gezamenlijk ca.€ 243.500 per jaar voordelig. Dit komt overeen met wat in het voorstel van september 2018 als verwachting is afgegeven. De hiermee gemoeide baten en lasten worden opgenomen in de begrotingsbrief.

Investeringskosten

Ongeacht de overdracht van de Drentse kanalen (Zuidoost Drentse kanalen en Drentsche Hoofdvaart) zal er, gezien de levensduur van de gemalen, groot onderhoud moeten plaatsvinden. Ook wanneer er geen overdracht plaatsvindt, worden de kosten hiervoor doorbelast aan het waterschap (naar rato van belang). Sinds de meerjarenraming 2018-2021 is reeds rekening gehouden met toekomstige investeringen aan de gemalen en aflatwerken op de Drentse kanalen. Er zijn onlangs inspecties uitgevoerd. Naar aanleiding van deze inspecties gaan we onze assetvervangingsplanning en begroting waar nodig actualiseren.

Gewenningsbijdrage

Met de overdracht van de Drentsche Hoofdvaart ontvangt het waterschap ook nog een gewenningsbijdrage van het Rijk van circa € 4,5 miljoen. De gewenningsbijdrage is een voorwaarde voor de overdracht. Pas nadat de officiële bevestiging met de wijze van uitbetaling binnen is zal het waterschap de overdracht ondertekenen. Tot die tijd voert het waterschap het beheer uit in opdracht van de provincie middels een dienstverleningsovereenkomst. Deze gewenningsbijdrage is nog niet opgenomen in de financiële tabel en zal nog worden verwerkt in de begroting en de meerjarenraming.

De achtergrond van de gewenningsbijdrage is als volgt. De Drentsche Hoofdvaart was oorspronkelijk in beheer bij het Rijk. Bij de overdracht van de Drentsche Hoofdvaart van het Rijk naar de provincie is reeds afgesproken dat, bij overdracht van het peilbeheer van dit kanaal naar het waterschap, het waterschap een bijdrage ontvangt van het Rijk. Het Rijk heeft reeds bevestigd dat het waterschap een gewenningsbijdrage ontvangt, conform artikel 6 van de 'Overeenkomst inzake overdracht provincie Drenthe van het Noord-Willemskanaal, de Drentsche Hoofdvaart en het Meppelerdiep'.

RISICO'S

De schattingen van de kosten zijn gebaseerd op de situatie in 2015, een gemiddeld jaar. De kosten zijn zo goed mogelijk ingeschat en vergeleken met het beheer van onze gemalen. De wijzigingen op het lastenverloop zijn gepresenteerd op basis van het gemiddelde van de te verwachten lasten van de onderzochte gemalen. De werkelijk kosten kunnen afwijken van deze raming vanwege andere weersomstandigheden, maar ook prijsontwikkelingen. In een droog jaar wordt meer water opgepompt en kosten gemaakt dan in een nat jaar. Daarbij werken en administreren waterschappen anders dan de provincie.

Om het risico op verrassingen van onverwachte investeringskosten te voorkomen, is een inspectie voor de Drentsche Hoofdvaart uitgevoerd, hierdoor is inzicht ontstaan in de onderhoudstoestand van de gemalen.

TOELICHTING

Aanleiding van en argumenten voor de overdracht

De provincie Drenthe is op dit moment eigenaar van de Drentsche Hoofdvaart en voert hier zowel het peilbeheer als het scheepvaartbeheer uit. In het verleden waren er veel kleinere waterschappen die

allemaal belang hadden bij het peilbeheer op de Drentsche Hoofdvaart. Het was daarom logisch dat de provincie het peilbeheer voerde en dat de kosten gedeeld werden met de waterschappen. Omdat er in de afgelopen decennia meerdere fusies hebben plaatsgevonden en met de komst van de Waterwet is er geen reden meer dat de provincie het peilbeheer blijft uitvoeren.

Door het peilbeheer van de kanalen over te nemen geeft het waterschap invulling aan de Waterwet. De Waterwet kent immers in principe maar twee beheerders van het watersysteem, hetzij Rijkswaterstaat, hetzij een waterschap. Na overdracht van de kanalen is de provincie Drenthe geen waterbeheerder meer. De waterschappen kunnen door het overnemen van het peilbeheer van de Drentse kanalen (nog) beter de water aan- en afvoer met de rest van het gebied afstemmen. Daarnaast hebben we als waterschap een financieel voordeel bij de overdracht (jaarlijks ruim € 200.000 voor alle Drentse kanalen gezamenlijk). Hier komt de gewenningsbijdrage van het Rijk nog bij.

Overdracht van het peilbeheer

In praktische zin heeft de overdracht van het peilbeheer van de Drentsche Hoofdvaart als consequentie dat het waterschap Drents Overijsselse Delta zes pompgemalen en aflaten in beheer neemt. Deze gemalen zijn gelegen in het beheergebied van waterschap Drents Overijsselse Delta tussen Meppel en Assen.

Met de provincie is overeengekomen dat bij de overdracht van het peilbeheer geen personeel wordt overgenomen. De tijdsbesteding voor het beheer en onderhoud van de Drentsche Hoofdvaart is geraamd op 1 fte. De formatie van het waterschap wordt met 1 fte opgehoogd om deze taken te kunnen vervullen. Voor zover het gaat om personeelskosten voor het oppompen van water worden die verrekend met buurwaterschappen, op grond van het waterakkoord.

Waterakkoord Drenthe

In het Waterakkoord Drenthe 2018 hebben de betrokken beheerders afspraken vastgelegd ten aanzien van de wateraanvoer. Het kanalenstelsel in Drenthe vormt de hoofdader van het wateraanvoersysteem in Drenthe. Bij vrijwel elke sluis staat een gemaal dat het water in het hogere kanaalpand kan pompen. Vanuit de kanalen kan water worden ingelaten in de haarvaten van Drenthe en de veenkoloniale gebieden in delen van Groningen. Afspraken zijn gericht op de verdeling van water, de werkwijze en de verrekening van de kosten. De verdeling van het water onder droge omstandigheden is gebaseerd op de situatie zoals die zich heeft voorgedaan tijdens een langdurige droogte in 2006. De droogte van 2018 en 2019 wordt meegenomen in de volgende evaluatie van het waterakkoord die om de vijf jaar wordt gedaan. Voor de verdeling van de kosten gaan partijen uit van het principe 'de gebruiker betaalt'. Ofwel, water dat zes maal is opgepompt is ongeveer zes maal duurder dan water dat slechts eenmaal is opgepompt.

Het waterschap Drents Overijsselse Delta is verantwoordelijk voor de coördinatie van de verrekening van de kosten met betrekking tot de provincie Drenthe.

De overdracht van het peilbeheer van de Hoogeveensche Vaart heeft in 2018 plaatsgevonden. Vanuit pragmatische overwegingen (de omvang) is de overdracht van de Drentsche Hoofdvaart en het Meppelerdiep later opgepakt. In het waterakkoord dat in 2018 is gesloten is rekening gehouden met de nieuwe situatie. Tot de overdracht geldt voor de Drentsche Hoofdvaart nog het oude waterakkoord, na overdracht het waterakkoord dat in 2018 is gesloten.

BIJLAGEN

Waterakkoord Drenthe 2018

Het dagelijks bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta

de secretaris,
ir. E. de Kruijk

de waarnemend dijkgraaf,
P.A. Zoon